

Død digter er stadig vores bedste brand

Vi har verdens bedste kok og restaurant, vindende sportsstjerner og populære hitsangerinder. Men selvom han har været død i langt over 100 år, er der stadig én dansker, der mere end nogen andre sætter Danmark på verdenskortet. H.C. Andersen er fortsat Danmarks største brand - om vi vil det eller ej.

Af Anne Blume Futtrup

Sangerinden Medina ligger lige nu i toppen af de amerikanske hitlister, mens også kollegaen Oh Land på kort tid er blevet et stort navn i udlandet. Arkitekt Bjarke Ingels skal bygge en prestigefuld skyskraber på Manhattan, mens Rene Redzepi og Caroline Wozniaki sætter vores lille land på verdenskortet, når det gælder mad og sport.

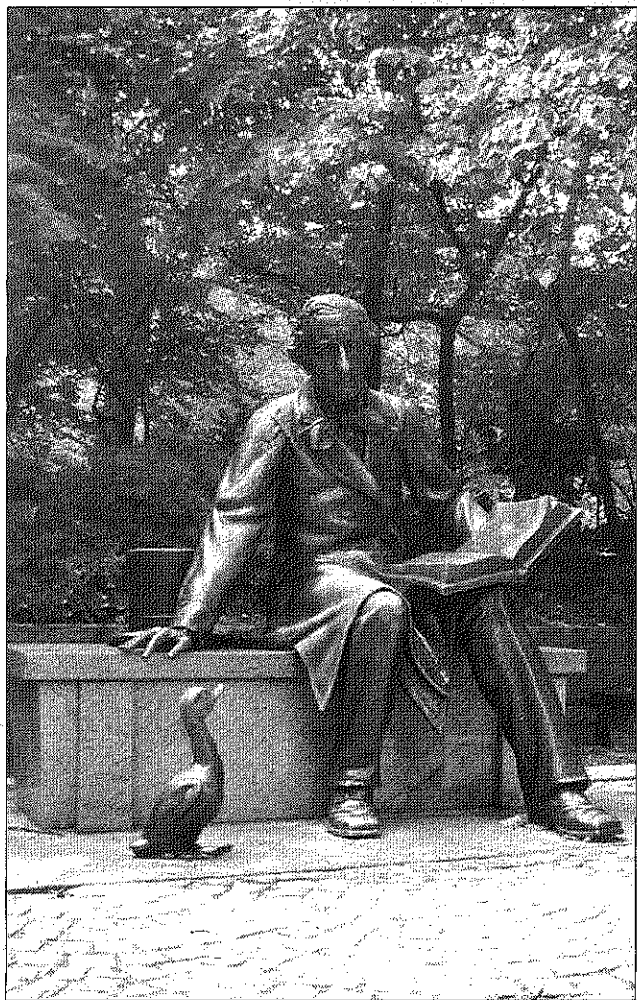
Der er imidlertid én dansker, der til hver en tid gør mere for landets brand end selv de mest populære hitlistestjerner og stjernekokke. Han hedder Hans Christian Andersen, og han døde for 136 år siden.

Kun Bibelen er oversat til flere sprog end hans eventyr, der i Kina er en del af skolernes faste pensum.

Japanerne har bygget en model af Andersens fødehjem og sælger dansk wienerbrød i hans navn, og i den amerikanske delstat Indiana er der om et par uger premiere på en ny musical om den berømte danskers liv, mens både turister og lokale hver uge sommeren igennem samles om H.C. Andersen-statuen i Central Park i New York for at høre oplæsning af digterens værker.

Mens udlandet begejstret dyrker den danske nationaldigter, oplever man en vis metaltræthed i hjemlandet, der efterhånden hellere vil kendes for noget andet.

I Danmark er vi trætte af at være et eventyrland,

H.C. Andersen-statuen i Central Park i New York, hvor HCA-entusiast Diane Wolkstein hvert år siden 1967 har arrangeret oplæsninger af digterens eventyr. Foto: Anne Blume Futtrup

hvor politiet følger ænder over gaden og alt er »giftshop pussenusset.« Vi vil for eksempel hellere kendes for banebrydende arkitektur, og det kan godt være, at det om 200 år også vil være personer som Bjarke Ingels, der popper op, når man tænker på Danmark, men et nationbrand er noget, der tager enormt lang tid at ændre, siger Søren Skafte Overgaard, partner i branding- og designvirksomheden e-Types.

Samtidig er der stærke kræfter, der holder fast i, at vi aldrig får et bedre brand end H.C. Andersen.

En døråbner

Om vi vil det eller ej, er og bliver H.C. Andersen Danmarks mest kendte, kulturelle ambassadør.

- Vi kan takke ham for, at man kender Danmark i fjerne afkroge af verden, og han er klart en døråbner for vores land, siger Johan de

H.C. Andersens eventyr er elskede over hele verden. Således blev statuen af den lille havfrue lidt af et tilløbsstykke på verdensudstillingen i Shanghai

Foto: Ren Long /Corbis/Polfoto

sker helt af sig selv.

Anstrenge sig var ellers netop hvad man gjorde i 2005 i forbindelse med 200 året for digterens fødsel.

Tina Turner gav koncert og H.C. Andersen-ambassadører skulle promovere digteren over hele verden. Resultatet var skandaler, millionregninger, strid og kritik - og at H.C. Andersen for en tid blev lagt på hylden i officielle, danske fremstød.

Tilsyneladende er det ikke noget, man har bidt mærke i uden for landets grænser, hvor Andersen-dyrkelsen fortsætter uanfægtet.

På de skrå brædder

I den amerikanske delstat Indiana er June Clair er i gang med de sidste prøver inden premieren på den musical, hun sammen med sin mand har skrevet om H.C. Andersens liv.

- Jeg var et semester i Danmark, mens jeg læste på universitetet, og jeg forelskede mig hovedkulds i landet og alt ved det. Jeg er lærer, og har ved siden af spillet teater og skrevet skuespil. På et tidspunkt fik jeg et legat til at tage tilbage til Danmark og researche på digterens

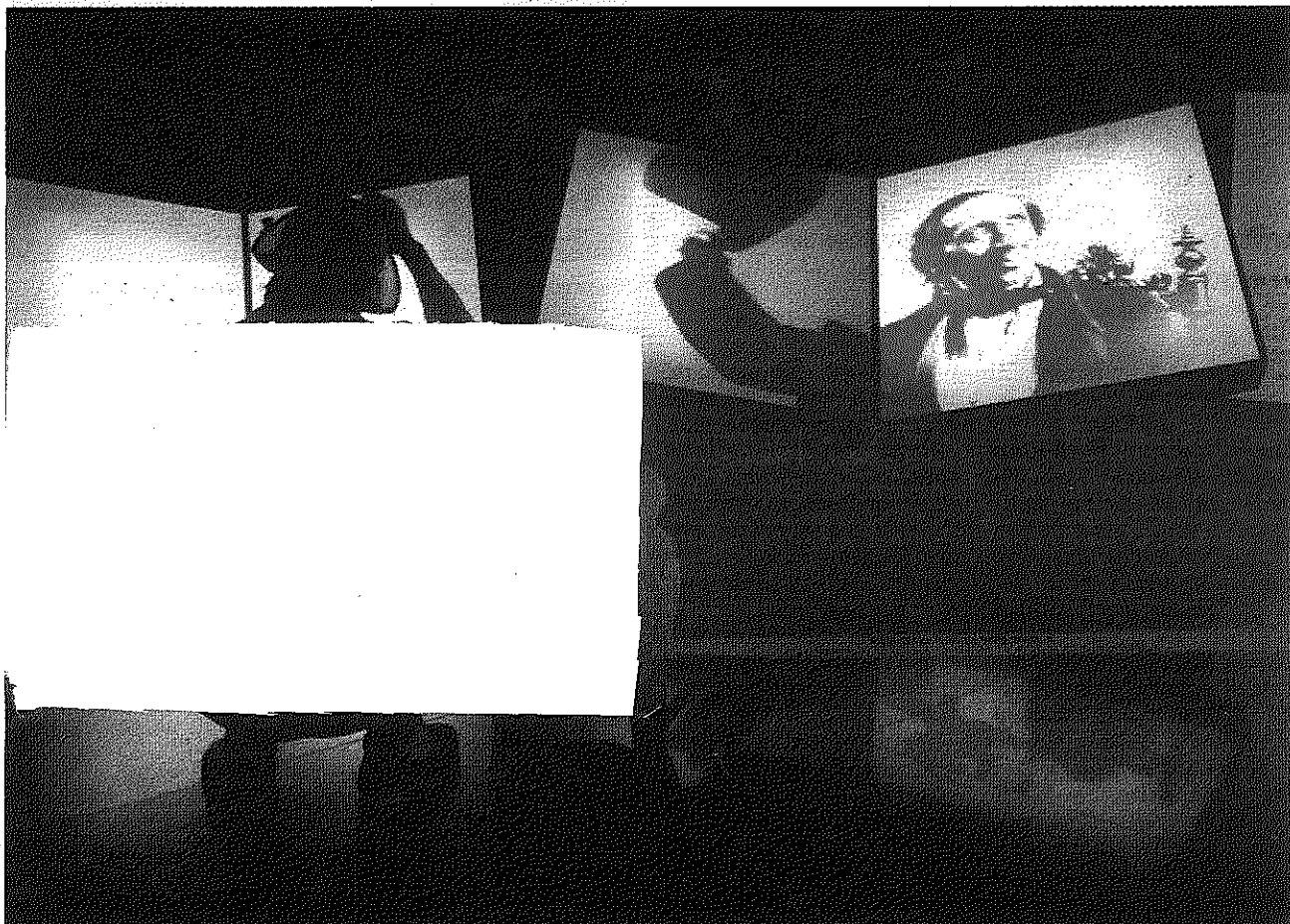

liv. Det var i efteråret 2008, og det er der nu kommet en musical ud af. Det begyndte med, at jeg ville inkorporere hans eventyr i stykket, men jeg fandt ud af, at den virkelige historie jo ligger i H.C. Andersens liv. Et af budskaberne er hans determinisme. Han gav aldrig op, og

den historie appellerer til os alle, siger hun.

I New York deler Diane Wolkstein begejstringen i så høj grad, at hun hvert år siden 1967 har brugt sommeren på at læse H.C. Andersen historier op foran statuen af ham i Central Park.

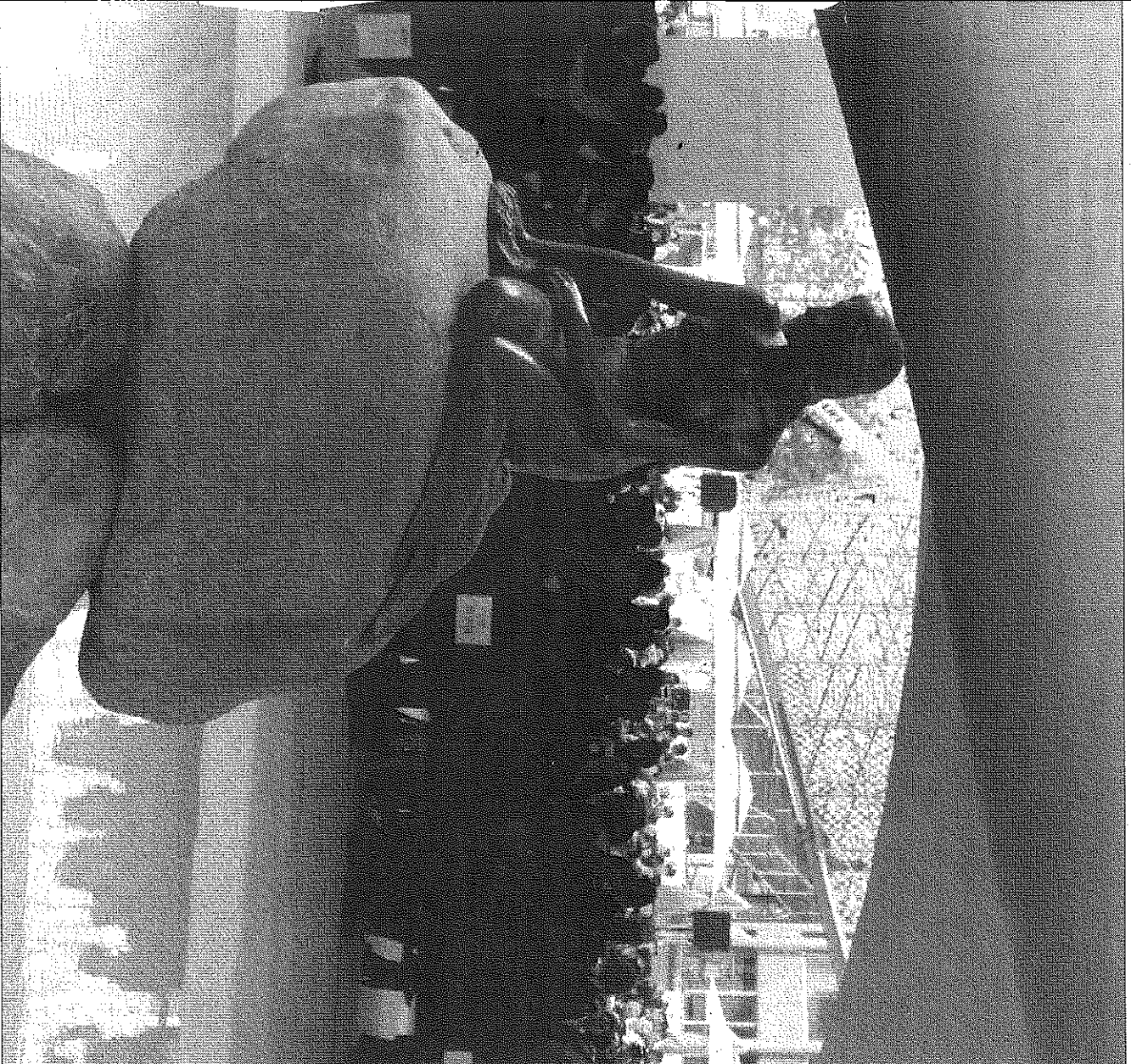
- Jeg elsker hans historier,

Kun bibelen er oversat til flere sprog end Andersens eventyr. Billedet her er fra en stor H.C. Andersen-udstilling, der kørte i tre måneder i Taipei, Taiwan i 2010. Foto: Chiang Ying-ying/AP/Polfoto

»Vi kan takke ham for, at man kender Danmark i fjerne afkroge af verden, og han er en klar døråbner for vores land.«

Johan de Mylius, professor på H.C. Andersen-Centret ved Syddansk Universitet

og at der er så mange lag i dem. Jeg elsker ironien og hans forståelse for politik og mennesker. Alle de emner, han tager op, er stadig relevante, siger hun og fortsætter:

- Lige nu er jeg i gang med et projekt i Harlem, hvor børn lærer om H.C. Andersen. De kan blive inspireret af hans vildestyrke og livshistorie - som dem kom han fra små kår, men han klarede sig godt. Samtidig kan de også lære noget om historiefortælling og blive inspirerede til at lave deres egne historier, siger Diane Wolkstein.

Museumsinspektør Ane Grun-Schwensen fra Odense Bys Museer oplever, at mange forskellige typer mennesker bruger digteren som en slags skytsengel. - H.C. Andersen rummer så mange ting, og han er blevet et menneske, man spejler sig i. De ordblinde mener, han var ordblind, de homoseksuelle at han var bøsse - ja selv guttenallergikere har en formodning om, at de havde en fælle i H.C. Andersen, siger hun.

Tvetydigt hjemland

Der er altså ingen tvivl om udlændets begejstring for Andersen, men til gengæld er der en vis træthed at spo-rei den hjemlige andedam.

- Danmark er meget tvetydigt. På den ene side vil man gerne bruge H. C. Andersen kommercielt, men samtidig

er der også en nedladende holdning til ham, som sådan set altid har været der. Det er beskyldningerne om, at han er snobbet og mange er nærttede af H.C. Andersen. Det er Janteloven, der titter frem. Vi har det svært med dem, der tror noget om sig selv, og det gjorde Andersen, siger Johan de Mylius.

Men noget tyder på, at digteren er på vej tilbage ind i hjemlandets varme.

Den lille Havfrue blev med stor succes sendt til verdensudstilling i Shanghai, Odense Kommune har pustet liv i en ny H.C. Andersen fond, og ifølge branding-ekspert Søren Skarffe Overgaard er der da heller ingen vej udenom. Danmark må finde sig i, at H.C. Andersen også mange år frem i tiden vil være et af landets stærkeste brands, men det betyder ikke, at vi ikke skal supplere med andre ting.

- Der, man efter min mening kan brande Danmark på, er samhundsmodellen og kulturen, hvor man for eksempel er gode til at samarbejde og har et afslappet forhold til autoriteter, men det er meget diffust. Nogle af de produkter, der kan hjælpe er for eksempel Copenhagen Lanes - altså vores cykelkultur. Det er dels praktisk, men handler også om at gøre noget for miljøet og om at tænke på fremtiden. Men, der skal en større indsats til. Lige nu er der andre, der rykker mere på cykelkultur end os, og vi må

ikke hvile på laurbærene. Folk er ikke dumme. Man bliver kun kendt for noget reelt og ikke på lidt producerede reklamefilm. De bliver

glemt ti minutter efter. Det er indhold frem for produkt, der er vigtigt, siger han.

H.C. ANDERSEN

- Er født i Odense i 1805 og døde i København i 1875 - ugift og barnløs.
- Han kom fra fattige kår, men faderen vakte hans interesse for teater og kultur blandt andet gennem Holbergs komedier.
- Som 14-årig rejste H.C. Andersen til København med ganske få penge på lommen.
- I 1821 skrev han sit første skuespil og kort tid efter fulgte den første bog - ingen af delene havde stor succes.
- Efter godt tre år i hovedstrøden modtog den nu 17-årige H. C. Andersen en donation fra kong Frederik 6. Den muliggjorde hans videre uddannelse på latinskolen i Slagelse.
- I 1831 udkom hans første egentlige digtsamling og han var på sin første udlandsrejse til Tyskland.
- Årene, der fulgte skrev han både skuespil og romaner og rejste i utallige lande.
- Det er dog eventyrerne, han er bedst kendt for. Blandt de mest berømte er »Fyrstøjet«, »Prinsessen på Æften« (1835), »Den lille Havfrue«, »Keiserens nye Klæder« (1837), »Den grimme ælling« (1843) »Snedronningen« (1844) og »Den lille Pige med Svovstikkerne« (1848). Digteren skrev i alt 168 eventyr.
- Mens han levede var han allerede populær i udlandet, mens han i hjemlandet ofte fik hug for at være både sæt og snobbet.
- I dag er han Danmarks vigtigste brand og udlandet har virkeligt taget den danske nationaldigter til sig.
- I Japan er der bygget en kopi af hans fødehjem, og åbnet en kæde af H.C. Andersen bagerier.
- I Central Park i New York bliver hans historier hver sommer læst op, og kun Bibelen er oversat til flere sprog end hans eventyr.

Kilde: *Wikipedia, Odense Bys Museer*

Jeg gir mig!

Vi ser på misforståelser og ord med flere betydninger.

SPROGET
AF
STEEN LAURSEN

Som afslutning på denne klumme står der hver uge en praktisk oplysning om, hvordan man kan stille sine spørgsmål. Af praktiske grunde er der taget det forbehold, at der kommer mange henvendelser, og at »alle derfor ikke kan forvente at få svar«.

Det er en formulering, som adskillige læsere har celerer over, fordi de mener, at det er det samme som, at der ikke er nogen, der får svar. Det er jeg ikke enig i - selv om jeg anerkender, at man kan vælge at læse formuleringen på den måde. Men det er et grundlæggende princip i al sprogbrug, at man møder sin samtalepartner med tillid, og det vil i praksis sige, at man går ud fra, at det, man hører eller læser, er meningsfyldt i sammenhæng og baseret på sund fornuft.

Nå, nu er det jo ikke, fordi jeg skal skrive læsernes venskabelige drillerier op i et for højt plan, men lad os alligevel se på det principielle i sagen.

Hvis ethvert udsagn mødes med mistro og med et bevidst forsøg på at finde en misforståelsesmulighed, så bryder vores kommunikation ganske enkelt sammen. Det skyldes, at sproget faktisk ikke er særligt præcist, hvis man ser det i forhold til for eksempel matematikkens entydige og modsigelsesfrie sprog.

Sprogets gløser betyder næsten alle sammen flere forskellige ting. Men ord optræder altid i en sammenhæng, og det er denne sammenhæng, der afgør, hvilken betydning vi tillægger

ordet. Min gamle matematiklærer blev helt hysterisk, hvis man påstod, at man boede »midt i centrum«. I matematikkens sprog er et centrum et punkt uden udstrækning, som naturligvis ikke har en midte eller en yderkant.

Men hvad han i sin vrede overså, det var, at ordet centrum ikke er forbeholdt matematikere. Vi almindelige mennesker bruger ordet om det indre område af en by - og så har et centrum naturligvis en udstrækning. Derfor kan man segets bo i midten af centrum eller i udkanten af centrum.

At et ord skifter betydning ud fra sin sammenhæng er faktisk noget, som bliver udnyttet i mange forskellige situationer. Et utal af vittigheder bygger på dette betydningsskift, som enhver sprogbruger behersker uden nødvendigtvis at være bevidst om det.

Tænk bare på ham, der kommer ind på en restaurant i Tyrol og spørger tjeneren, om de har vildt. Ja, vist, svarer tjeneren. De kan få en rejsemad. En rejsemad - det er s'gu da ikke vildt! Tja, svarer tjeneren, en rejsemad koster 240 kr., og hvis ikke det er vildt, så ved jeg ikke, hvad det er!

Sprogligt bygger denne vits jo på det enkle faktum, at ordet vildt betyder forskellige ting i forskellige sammenhænge. Men hvis vi konsekvent ville misforstå alle ord og formuleringer, der har en teoretisk anden betydningsmulighed, så ville det meste af vores kommunikation være umuligt gjort.

Men jeg gir mig - fremover vil »ikke alle kunne forventes at få svar«.

Spørgsmål til den ugentlige spøgsklumme kan sendes til avisen eller direkte til Steen Laursen på e-mail-adressen laur@mail.dk. Bemærk at Steen Laursen får mange henvendelser hver uge, og at ikke alle derfor kan forventes at få svar.

!vitsen om rejse-madden -se teksten - har ordet vildt to betydninger.
Foto: Jens Wolfesen